

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet
Kirkeavdelingen

•Vår dato:

11. nov. 2013

•Vår ref.:

KA-12547

•Deres dato:

21.5.13

•Deres ref.:

•Saksbehandler:

Øystein Dahle

Høringsuttalelse – tjenestebolig og bopliktsordningen for prester

Det vises til departementets høringsnotat av 21. mai 2013 om endringer i prestenes tjenestebolig og bopliktsordning. Saken ble behandlet på KAs styremøte 24. oktober, og det ble avgitt vedlagte uttalelse.

Med hilsen

KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon

Øystein Dahle
direktør

Høringsuttalelse – tjenestebolig og bopliktsordningen for prester

Innledning

Tjenestebolig- og bopliktsordningen for prester har lange tradisjoner og vært et positivt bidrag til kirkens nærvær i mange lokalsamfunn. Samtidig er bopliktsordningen en vesentlig del av prestenes arbeidsforhold, og ordningen medfører betydelig ressursbruk. Det er positivt at drøftingen av denne saken blir bred der både økonomiske, kirkestrategiske, personalmessige og kulturhistoriske perspektiver vektlegges.

Høringsnotatet vektlegger at det har skjedd vesentlige endringer i rammene for bopliktsordningen som gir grunnlag for å revurdere ordningen. Det pekes på flere forhold/utviklingstrekk som påvirker ordningen, slik som bosetting, kommunikasjon, presters familieforhold, organisering av prestedtjenesten, arbeidstakers rettigheter, beredskapsordningen, mobilitet, stillingsstruktur mv.

KA har merket seg at departementet mener at tidligere begrunnelser for å videreføre dagens tjenesteboligordning er svekket i så stor grad at en generell bopliktsordning ikke lenger er

---

KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon

Postdresse:
Postboks 1034 Sentrum
0104 OSLO

Telefon: 23 08 14 00
Telefax: 23 08 14 09

www.ka.no
ka@ka.no

Org.nr: NO 971 273 003 MVA
Kontonr: 3000 15 30344

formålstjenlig. Det forelås likevel at ordningen kan opprettholdes for kulturhistoriske viktige presteboliger, samt at det i rekrutteringssvakeområder bør det legges til rette for tilbud om tjenestebolig. Forslaget vil gi økonomiske besparelser som skal komme kirken til gode. Det kan synes som om det er et hovedanliggende for FAD at ordningen er for kostbar i forhold til hva departementet mener den gir tilbake av positive effekter.

Overordnede synspunkter

KA er positiv til at den generelle tjenestebolig- og bopliktordning revideres/nedskaleres i sin nåværende form. Vi mener imidlertid at høringsnotatet ikke gir tilstrekkelig grunnlag for en generell avvikling av ordningen slik det legges opp til i høringsnotatet. Vi mener bl.a. at de store rekrutteringsutfordringene kirken har i større grad kan møtes gjennom en delvis bopliktordning enn det departementet skisserer.. Det er også ønskelig å videreføre en ordning som kan sikre noen av de kultur/kirkehistoriske verdier som presteboligene representerer.

KA har merket seg at avvikling av bopliktordningen er tatt med i regjeringsplattformen for den nye regjeringen. KA håper dette ikke vil medføre en politisk håndtering av denne saken som ikke tar hensyn til høringen i de ulike kirkelige instanser. KA vil også peke på at sakens kompleksitet tilsier at en bør unngå omfattende og raske endringer. Det er vesentlig å få belyst flere forhold før en gjennomfører en eventuell generell avvikling av ordningen.

Det er grunn til å peke på at ordningen i stor grad er begrunnet i rekrutteringshensyn og andre hensyn for å styrke prestatjenesten. En avvikling/nedskalering av ordningen av økonomiske hensyn bør derfor innebære at frigjorte midler fortsatt disponeres på rekrutteringsfremmende tiltak i forhold til prestatjenesten. Hvis frigjorte midler skal disponeres mer fritt på ulike kirkelige formål, vil forslaget i høringsnotatet i realiteten innebære en svekkelse av de økonomiske rammene for prestatjenesten.

Presteboligens betydning i et folkekirkeperspektiv

KA savner en bredere drøfting av betydningen av at presten bor og har en tilhørighet i sitt tjenestested. Vi er enige i at flere utviklingstrekk har bidratt til å redusere presteboligens betydning, det er likevel ikke grunnlag for å avvise presteboligenes betydning i et folkekirkeperspektiv. Det er ikke uten grunn at mange frykter at opphevelse av boplikten kan bidra til sterkere løsrivelsen mellom menighet og prest, og at dette vil kunne svekke prestatjenestens betydning i et folkekirkeperspektiv. Dette aspektet er spesielt viktig i mer landlige strøk hvor prestens boplikt i tjenestedistriktet i realiteten innebærer at han/hun bor i menigheten..

OVF

Presteboligsystemet er nært knyttet til Opplysningsvesenets fonds historie og formål, og fram til nå har presteboliger vært en vesentlig del av fondets oppgaver og ressursbruk. KA vil etterlyse en nærmere drøfting av både rettslige og politiske konsekvenser av en omlegging som vil medføre at presteboliger og prestegårder har en mer marginal rolle i fondets arbeid. KA er bekymret for at vesentlige endringer i tjenesteboligsystemet kan svekke OVF og dets formål på en utilsiktet måte.

KA vil minne om at en vesentlig årsak til at presteboligsystemet påfører OVF store utgifter er at fondet i 2001 overtok det finansielle ansvaret for boligrefusjonen for kommunale presteboliger.

Dette var en utgift som tidligere ble dekket på ordinær måte over statsbudsjettet. OVF fikk derfor et finansielt ansvar for boliger som de selv ikke eier. På bakgrunn av høringsnotatets vektlegging av kostnadene som tjenesteboligordningen påfører OVF vil KA etterlyse en mer kritisk vurdering av statens ansvar for å påføre økte utgiftsforpliktelser på fondet uten en tilsvarende styrking av fondets kapital.

Boplikt som en del av et arbeidsforhold

Boplikt knyttet til en stilling representerer et vesentlig forhold i arbeidsforholdet. Dagens ordning oppleves av mange prester som en belastning, mens andre erfarer at ordningen er fordelaktig både for tjenesten og for personlig økonomi og egen boligsituasjon. Det er mulig å argumentere for at et bortfall av en plikt i et arbeidsforhold representerer et gode, og at det derfor ikke er grunnlag for å vurdere kompensasjon e.l. for et slikt bortfall. En avvikling av dagens ordning vil imidlertid i stor grad påvirke rammene for yrkesutøvelsen, og for mange vil det bety en vesentlig omstilling og en krevende økonomisk situasjon. Det er i denne sammenheng positivt at høringsnotatet foreslår at ved avviklingen av ordningen kan prestene som bor i tjenestebolig få bo i boligen under samme betingelser så lenge de er i stillingen. Dette vil gi en mykere overgang for alle de prestene som omfattes av ordningen.

Konsekvensen av dagens bopliktordning er sammensatte i et lengre perspektiv, da ordningen kan ha betydning for valg av bosted, investeringer, familieliv, økonomiske konsekvenser av generell verdistigning mv. Det er grunn til å etterlyse en bredere gjennomgang av bl.a. de økonomiske konsekvensene av gjeldende bopliktordning for presteskaper. Det er bl.a. et behov for å vurdere de skattemessige sidene ved utleie av egen bolig mens en bor i tjenestebolig.

Det er etter KAs oppfatning grunn til å vurdere grundigere de økonomiske konsekvensene som en avvikling av ordningen vil medføre både for de prester som nå er omfattet av ordningen og for prestatjenesten mer samlet. Det er derfor grunnlag for å få belyst i hvor stor grad en generell avvikling av ordningen gir vesentlige endringer i rammebetingelsene for prestenes tjenesteforhold. For å sikre forutsigbarhet er det også behov for en mer utfyllende beskrivelse av de økonomiske og skattemessige konsekvensene av en omlegging fra en tjenesteboligsystem med boplikt til et botilbud uten boplikt.

Kulturhistoriske hensyn

Høringsnotatet argumenterer på s. 24 for at noen det er ønskelig å bevare et utvalg av de kulturhistoriske viktigste prestegårdene og presteboligene av kulturhistoriske hensyn. KA er positiv til kulturhistoriske hensyn tillegges vekt i denne sammenheng. Vi er samtidig spørrende til at dette er hensyn som alene vil kunne begrunne boplikt i vedkommende prestebolig, da dette er en ny begrunnelse for å opprettholde en bopliktordning.

KA vil peke på at det vil være et stort antall av dagens presteboliger som representerer en kirkelig kulturarv bl.a. ved at de i lang tid har vært ”prestegården” på et sted. Ved eventuell avvikling av bygningene som prestebolig vil de tradisjonsverdiene som bygningene representerer best kunne videreføres hvis de får ny kirkelig eller allmenn bruk. Mange av disse boligene kan være egnet som menighetshus, kontorlokaler, møte- og selskapslokaler, lokaler for trosopplæring, lokalt frivillig arbeid mv. Ved eventuelt salg bør det derfor legges føringer som innebærer at kirkelige, frivillige

eller kommunale instanser får tilbud om overtagelse før boligen tilbys for ordinært salg på det private marked.

Ansvar for tjenesteboliger

KA er skeptisk til en ordning der det legges opp til at lokalsamfunnet ved kommunen eller menigheten/fellestråd frivillig påtar seg ansvar for å gi et tilbud om tjenestebolig. Vurdering av behovet for, og prioritering av ressurser til tjenestebolig av rekrutteringshensyn bør være et ansvar for vedkommende arbeidsgiver. Prestenes arbeidsgiver bør vurdere helhetlig flere ulike tiltak for å sikre bedre rekruttering til rekrutteringssvake områder.